

“Plata o Plomo?”

En neorealistisk analys av Cali- och Medellinkartellens attacker och samarbeten

Statsvetenskapliga institutionen

Antal ord: 7620

Henrik Lindholm - 19970330-1193

Carl Lundahl - 19971018-0358

Abstract

Denna B-uppsats har undersökt hur de colombianska drogkartellerna Calis och Medellins handlingar 1980-1996 kan förstås utifrån neorealismens teorier om hur stater interagerar sinsemellan. Neorealism, samt dess avgreningar offensiv och defensiv realism, har använts som teoretiskt ramverk för att analysera när karteller väljer att samarbeta med kontra attackera varandra eller andra väpnade aktörer. Analysen har visat att Colombia 1980-1996 kan förstås som ett anarkiskt system utifrån neorealism på grund av statens svårigheter med att upprätthålla ett våldsmonopol. Utifrån det har Cali- och Medellinkartellen kunnat förstås i ljus av neorealism som statliga aktörer i ett anarkiskt Colombia utan en tydlig suverän som kunde hantera dispyter och hindra våldsanvändning. Analysen har med utgångspunkt i anarkin även kunnat visa att kartellernas val att attackera eller samarbeta med varandra, staten och andra väpnade grupper kan förstås utifrån en annan av neorealismens utgångspunkter: att alla aktörer är rationella. Detta vidareutvecklades med hänsyn till neorealism, samt dess avgreningar defensiv och offensiv realism, till att alla samarbeten är rationella eftersom de kan kopplas till nyttomaximering, gemensamma intressen och maktbalansering mot ett gemensamt hot. Likväl har attacker kunnat förstås genom neorealismens säkerhetssyn eftersom kartellerna bedömdes vara nyttomaximerande aktörer som ville försvara sig, samt stärka sin inkomst och relativa makt gentemot andra aktörer för ökad säkerhet.

Nyckelord: Calikartellen, Medellinkartellen, Colombia, Neorealism, Anarkiska system, Samarbete, Attacker

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och frågeställning.....	3
1.3 Avgränsningar	4
2. Teori	4
2.1 Neorealism.....	5
2.2 Defensiv realism.....	7
2.3 Offensiv realism	7
3. Metod.....	8
3.1 Material	8
3.2 Forskningsansats	9
3.3 Analysprocess	10
3.4 Validitet/felkällor	10
4. Resultat och Analys.....	11
4.1. Colombia som anarkiskt system och kartellernas makt	11
4.2 Attacker och samarbeten	14
4.2.1 Initialt samarbete.....	14
4.2.2 Medellinkartellen, staten och väpnade grupper	15
4.2.3 The Extraditables, Los Pepes, Cali- och Medellinkartellen	17
5. Slutdiskussion.....	21
6. Litteraturförteckning	24

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Cali- och Medellinkartellen var 1980 till början av 1990-talet ledande inom kokainproduktionen i världen. Under sin peak stod de tillsammans för majoriteten av världens kokainproduktion (Lee 1991: 4-6). Samtidigt var gruppernas inkomst per år betydligt större än Colombianska statens statsbudget (Lozana 2000, 12), de var kända för sitt våldskapital och de såg ut att inte kunna stoppas av staten. Ändå skulle de båda grupperna se sig besegrade år 1996, efter en rad till synes osannolika samarbeten och attacker mot varandra, staten och andra väpnade grupper. För att uppnå en större förståelse för varför kartellerna agerade som de gjorde, och händelseförloppet utföll som det gjorde, fann vi det intressant att analysera det utifrån neorealism och dess avgreningar defensiv och offensiv realism. Neorealism slår fast att stater är rationella samt nyttomaximerande och vi tänkte att drogkartellerna bör vara desamma eftersom de genom sin kriminalitet vill maximera sin inkomst. Vi tänkte därför att det var ett passande teoretiskt ramverk att applicera på kartellerna. Vidare tänkte vi utifrån vår bakgrundskunskap att Colombia kan ha varit ett anarkiskt system 1980-1996 och att kartellernas relativ styrka gentemot staten bör möjliggöra för oss att studera kartellerna som stater i ett anarkiskt system utifrån neorealism.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur de colombianska drogkartellerna Calis och Medellins handlingar 1980-1996 kan förstås utifrån neorealismens teorier om hur stater interagerar sinsemellan. Tanken är att utifrån neorealism analysera när karteller väljer att samarbeta med kontra attackera varandra eller andra väpnade aktörer. Vår frågeställning är således: hur kan man förstå Cali- och Medellinkartellens handlingar 1980-1996 utifrån neorealism?

Vi kommer att använda oss av det teoretiska ramverket neorealism samt dess avgreningar defensiv och offensiv realism. Begreppen inom neorealism som kommer att användas är anarkiska system, säkerhet, maktbalans, polaritet, nyttomaximering och rationalitet, varav samtliga kommer förklaras i uppsatsens teoridel. Vi anser att neorealism är en relevant teori att använda eftersom vi menar att Colombia 1980-1996 kan förstås som ett anarkiskt system, vilket är utgångspunkten för neorealism. Ett anarkiskt system eftersom kartellerna i Colombia var så

mäktiga och hade så stort våldskapital att de kan jämföras med staten. I uppsatsen är fokus på Medellin- och Calikartellen, men vi kommer även att titta på hur de två kartellerna interagerar med gerillagrupperna M-19 och FARC, Colombianska staten och paramilitära grupper.

1.3 Avgränsningar

Uppsatsen kommer tidsmässigt avgränsas till 1980-1996. Detta eftersom kokainsmugglingen från Colombia tog fart i början av 80-talet och nådde sin peak under denna 16 årsperiod, vilket innebar att drogkartellerna hade stor ekonomisk, politisk och militär makt (Lee 1991: 4-6).

Eftersom neorealism har ett fokus på bland annat makt anser vi därmed att denna tidsperiod är relevant. 1996 är valt som slutår eftersom Medellin- och Calikartellen splittrades 1993 respektive 1996.

Vi har valt att använda oss av neorealism eftersom den utgår ifrån att stater existerar i ett anarkiskt system, vilket vi anser stämma väl in på ovan nämnda aktörer i Colombia. Ett anarkiskt system som utelämnar aktörer till sitt eget öde och därför styr deras intressen och handlingar enligt maktpolitikens principer. De två teorierna offensiv och defensiv realism, som är avgränsade från neorealism, kommer att användas eftersom teorierna har skilda syner på om strävan efter expansion eller säkerhet är det drivande för staters agerande. Vi anser att kartellernas handlingar 1980-1996 kan ses i ljus av både defensiv och offensiv realism.

Vi har valt att fokusera på Cali- och Medellinkartellen eftersom det var de två största kartellerna 1980-1996 och det empiriska materialet kring dessa var mest omfattande. Då Colombia består av flera andra väpnade aktörer som haft betydande interaktioner med kartellerna, kommer vi också fokusera på dessa, dvs Colombianska staten, gerilla och paramilitära grupper.

2. Teori

Detta kapitel syftar till att lisa och förklara neorealism, dess avgränsningar defensiv och offensiv realism, samt begreppen anarkiska system, säkerhet, maktbalans, polaritet, nyttomaximering och rationalitet som vi tänker använda i uppsatsens analysdel.

2.1 Neorealism

Neorealism avgränsas till suveräna stater och mellanstatliga relationer (Hall 2014: 64). Detta eftersom man utifrån neorealism menar att alla stater har fört krig mot varandra även om de är internt olika (Waltz 1988: 617), med andra ord är staters interna struktur ointressant för en neorealist. Det ska dock tilläggas att suveräniteten hos en stat grundar sig i ett monopol på legitimt användande av våld, ett våldsmonopol (Kaldor 2012: 15), och neorealismen anser att mellanstatliga relationer sker mellan suveräna stater. Neorealismen ser sökandet efter makt, säkerhet och kampen om överlevnad som statens centrala drivkrafter och materiella resurser är avgörande för att uppnå detta (Demker 2014: 354).

Grundtesen i neorealism är att kombinationen av en ojämn maktfördelning mellan stater och avsaknaden av en överstatlig organisation i det internationella systemet gör systemet anarkiskt (Hall 2014: 53). Anarkiskt i den mån att systemet saknar en internationell auktoritet som kan hantera dispyter, hindra våldsanvändning och genomföra avtal mellan stater (Hall 2014: 53; Levy & Thompson 2012: 29; Waltz 1988: 618). I anarkin måste staten därmed sköta sin egen säkerhet genom att identifiera hot samt bekämpa dem (Waltz 1988: 619), varför överlevnad blir det viktigaste för varje stat (Waltz 1959: 201). Detta leder till att relationer mellan stater blir spända och stater blir misstänksamma och fientliga, även om inget hot förefaller (Waltz 1988: 619).

Själva makten i det internationella systemet är ojämnt fördelat och stater måste anpassa sig till den för att överleva. Staten måste därför följa maktpolitikens principer, varav den viktigaste är att stater måste väga sina egna intressen och makt mot andra staters (Hall 2014: 54). Relativ makt är således det centrala för att upprätthålla säkerhet och utgår från att stater är rationella och nyttomaximerande. Makten speglar en stats ekonomiska, materiella och militära kapacitet jämfört med andra stater. Kapaciteten mäts relativt, inte absolut (Waltz 1959: 160).

Vad som utmärker neorealism från andra realistiska teorier är tanken att det anarkiska systemet styr statens handlingsmönster (Hall 2014: 56; Levy & Thompson 2012: 29). Neorealism är med andra ord en systemteori (Waltz 1988: 618).

När det kommer till samarbete är man utifrån neorealism skeptisk, dock är gemensam rädsla för en aktör en vanlig anledning till allianser enligt neorealism (Waltz 1959: 211). Teorin om hegemonisk stabilitet menar vidare att mellanstatligt samarbete existerar i vissa sammanhang. Det grundar sig i att en stats strävan efter unipolaritet, alltså hegemoni, är farligt för andra stater

och de kommer därmed skapa samarbeten mellan varandra som vidare leder till bi-, två stormakter, eller multipolaritet, flera stormakter i systemet (Hall 2014: 59-60). Vidare menar man utifrån neorealism att internationella avtal/samarbeten brukar ske på stormakternas initiativ och efter deras intressen (Tallberg 2014: 210). Samarbete kommer även, enligt neorealism, nästintill alltid att präglas av nollsummespel och relativa fördelar. Neorealismen anser nämligen att absoluta fördelar kan skada staters säkerhet eftersom absoluta fördelar kan omsättas till ökad relativ militär styrka hos den konkurrerande staten (Tallberg 2014: 211). Stater måste alltså se till att de tjänar minst lika mycket som andra stater i samarbeten, annars minskar de sin relativa säkerhet gentemot dem (Hall 2014: 56).

Neorealism utgår från att stater agerar rationellt i det anarkiska systemet (Levy & Thompson 2012: 28) och har säkerhet som mål och makt som medel. Distributionen av makt är det centrala i neorealism för att förklara uppkomsten av krig (Waltz 1988: 616). Det är därför via maktbalanser som staters säkerhet kan tryggas i det internationella systemet. Utifrån neorealism är bipolära maktbalanser säkrast, medan multipolära maktbalanser är osäkra (Hall 2014: 57 & 59). Bipolära system är säkrare eftersom man bara balanserar mot en fiende, vilket gör det lätt för stater att utföra proportionella motåtgärder eftersom en förlust hos den ena är en vinst för den andra (Hall 2014, 64; Levy & Thompson 2012: 31-33). I en multipolär värld är det däremot svårare att ta rationella beslut. Staters agerande beror i högre grad på vilka samarbeten och attacker som uppfattas rationella för stunden (Waltz 1988: 621). I multipolära system kan stater därför behöva samarbeta med en tidigare, och potentiellt framtida fiende, för att hindra en tredje part som blivit ett säkerhetshot (Waltz 1959: 202).

Militär makt är det väsentliga i anarkiska system (Hall 2014: 57). Utifrån neorealism uppstår konflikt medvetet när två stater har olika intressen och en av staterna anser att konflikt är gynnsamt för att nå sina intressen. (Hall 2014, 57; Levy & Thompson 2012: 29). Då kan offensiva militära aktioner, som invasioner, vara ett rationellt agerande för den starka staten. Detta för att utvidga sitt territorium eller försvaga en konkurrerande stat och därmed stärka sin relativa makt. En stat kan också starta ett preventivt krig för att skydda sig mot framtida attacker. Det är enligt neorealismen ett rationellt agerande eftersom en stat aldrig kan vara säker på andra staters intentioner eller ifall en attack kommer ske om maktförutsättningarna förändras. Många krigsaktioner, även offensiva, är därmed egentligen defensiva i syfte att stärka staters relativa makt och således deras säkerhet (Waltz 1959: 180).

För stater kommer militär makt visserligen i första hand, men stater agerar också för att maximera sin ekonomiska styrka. Ekonomiska tillgångar ses även dem som ett nollsummespel och mäts i relativa termer. Hotas en stats ekonomiska välstånd kan det föranleda en militär aktion och ekonomiska kostnader kommer spela roll i hur stater agerar sinsemellan. Risken att luras och utnyttjas av andra stater gör det rationellt för staten att endast i begränsad omfattning engagera sig i mellanstatliga ekonomiska samarbeten (Bengtsson 2014: 281). Konflikt anses därför vara mer rationellt än samarbete. Risken finns dock att två stater som tar var sitt rationellt beslut att starta en konflikt mellan varandra för att stärka sina ekonomiska tillgångar slutar i att båda staterna drabbas av betydande ekonomiska förluster (Waltz 1959: 191-192).

2.2 Defensiv realism

Defensiv realism instämmer med neorealism i att det anarkiska systemet skapar ett säkerhetshot, men menar att anarkin inte behöver resultera i mellanstatliga konflikter. Stater kan ha expansionella ambitioner, men behöver inte ha det, och hur dess intentioner uppfattas blir därför väsentligt. En enskild stats säkerhetsstrategi beror således på dess uppfattning om andra staters intentioner utgör ett hot eller ej (Levy & Thompson 2012: 34). Om en stat med betydande materiell makt väl bedöms ha aggressiva intentioner är det vanligaste svaret enligt defensiva realister att stater försöker balansera sin makt gentemot hotet. Balanseringen kan ske i form av att forma en allians med andra stater, ingå vapenkontrollavtal med den hotfulla staten eller stärka sin egen defensiva militära kapacitet (Lande 2018: 174). Maktbalanser har alltså inget egenvärde, utan värdet ligger i att balanserar makten mot det som uppfattas som det största hotet mot sina intressen (Levy & Thompson 2012: 34). Det huvudsakliga målet med maktbalansering för stater är att trygga deras säkerhet, snarare än att maximera deras makt. Stater kan därför på rationell grund välja att ingå allianser eller samarbete med andra stater för att uppnå absoluta snarare än relativa fördelar (Lande 2018: 174).

2.3 Offensiv realism

Offensiv realism utgår, till skillnad från defensiv realism, från att stater i regel är aggressiva i sitt handlingsmönster gentemot andra stater. Aggressiviteten anses bero på anarkin i det internationella systemet, konkurrensen mellan stater, samt svårigheten att avgöra andra staters intentioner i kombination med staters tendenser att alltid göra "worst-case-scenario" analyser om

intentionerna (Levy & Thompson 2012: 35). Staters aktioner måste därför ske i förhållande till andra staters materiella styrka, för att trygga sin säkerhet (Lande 2018: 174).

Därtill ser den offensiva realismen aggressivitet, i form av invasion, upprustning och krigföring, som den bästa strategin för stater att skaffa sig säkerhet. Expansion blir således en rationell strategi för stater att använda sig av för att behålla sin säkerhet och öka sin relativa makt gentemot andra stater. Detta innebär att aggressivt beteende från stater ofta lönar sig. Ovan nämnda faktorer gör alltså att de flesta stater, i ljus av offensiv realism, antar offensiva militära strategier som kan resultera i mellanstatliga krig (Levy & Thompson 2012: 35-36).

Varje stark stat har enligt offensiv realism hegemoniska ambitioner, alltså att vara den dominerande staten i systemet. Helst globalt, men eftersom stater oftast saknar tillräcklig militär och ekonomisk kapacitet att bli världshegemon är regional hegemoni ett mer realistiskt mål (Ibid: 36).

3. Metod

3.1 Material

Det empiriska material vi använder oss av är olika typer av texter om de colombianska drokartellerna Cali och Medellin, staten Colombia samt gerilla och paramilitära grupper. Materialet är i huvudsak vetenskapliga artiklar hämtade från databaserna LUBsearch, Jstor, IBSS och Web of Science. Material har också hämtats från databasen UCDP. Som komplement använder vi ett nyhetsreportage från CNN (2003) och en facklitterär bok, Cocaina (Linton 2011). Kompletterande eftersom dessa två inte har godkänts av en vetenskaplig tidskrift och därmed inte har samma vetenskapliga krav, alltså krav på oberoende, tendens och äkthet.

Materialet används först för att få en inblick i Colombias inomstatliga säkerhetssituation 1980-1996. Information om statens rätts- och polisväsende, militär, och regering syftar att ge oss en inblick i hur starkt eller svagt våldsmonopol den colombianska staten hade, vilket används som grund i förståelsen av Colombia som ett anarkiskt system. Därefter används empirin för att få information om kartellernas ekonomiska, materiella och militära makt. Slutligen används materialet i syfte att klargöra hur kartellerna agerat sinsemellan samt med colombianska staten, paramilitära- och gerillagrupper 1980-1996. Detta för att kunna analysera deras handlingar utifrån neorealism med utgångspunkten att de verkar i ett anarkiskt system.

Vårt teorimaterial om neorealism, samt dess avgreningar defensiv och offensiv realism, har hämtats från böckerna *Internationella Relationer* (Gustavsson & Tallberg 2014), *Causes of War* (Levy & Thompson 2012) och *Man, the State and War* (Waltz 1959), samt de vetenskapliga artiklarna *The Origins of War in Neorealist Theory* (Waltz 1988) och *Between Defensive and Offensive Realism* (Lande 2018). Dessa har valts i syfte att bygga uppsatsens teoretiska ramverk på både neorealismens grundare Kenneth Waltz ursprungliga formulering av teorin samt en mer modern tolkning av neorealism i kursböcker från vår utbildning freds- och konfliktvetenskap. Detta för att få ett nyanserat neorealistiskt ramverk. *Causes of War* (Levy & Thompson 2012) och *Between Defensive and Offensive Realism* (Lande 2018) erbjuder därtill kunskap om grundläggande teoretiska antaganden hos offensiv och defensiv realism.

3.2 Forskningsansats

Vi kommer att använda en förstående ambitionsnivå där vi lutar oss mot teorin neorealism. Förstående eftersom vi använder en befintlig teori för att förstå drogkartellernas handlingar i Colombia 1980-1996. Vi kommer att använda ett enstaka fall och göra en fallstudie kring de colombianska drogkartellerna. Vårt arbetssätt kommer att vara kongruens (George & Bennet 2005: 181), det vill säga att vi kommer använda neorealism och försöka att bedöma dess möjlighet att förstå utfallet i Cali- och Medellinkartellens ageranden. Vi kommer att använda kongruensmetoden induktivt (Ibid), alltså utgå ifrån generella observationer om Colombia och drogkartellerna för att dra allmänna generella slutsatser. Analysen kommer förvissa sig om värdet på den oberoende variabeln, orsakerna till kartellernas agerande, och sedan analyseras utifrån om utfallet på den beroende variabeln, i form av attack eller samarbete, följer neorealism eller någon av dess avgreningar. Genom att vi tydliggör varför det enligt teorin skall bli som utfallet visar får vi ytterligare analysmöjligheter än om vi enbart studerat utfallet: attacker eller samarbeten (Esaiasson et.al 2017, 107). Alltså önskar vi att kunna förstå kopplingen mellan orsakerna till kartellernas agerande och deras val att attackera eller samarbeta utifrån neorealism. Om utfallet av fallet överensstämmer med neorealismens förutsägelse ska vi utifrån kongruensen kunna säga att en korrelation möjligen existerar (George & Bennet 2005: 181).

Eftersom vi använder kongruens varken måste eller kommer vi försöka etablera en kausal process från oberoende variabel, orsaken till kartellens agerande, till utfallet i form av samarbete eller attack i vår analys (Ibid 182). Detta eftersom vårt mål är att öka förståelsen kring

drogkartellernas agerande via neorealism, inte att sätta likhetstecken mellan agerandet och neorealism.

3.3 Analysprocess

Utgångspunkten i vår process kommer vara att använda empiri om den inomstatliga säkerhetssituationen i Colombia 1980-1996 tillsammans med neorealismens definition av anarkiska system, för att kunna bevisa att kartellerna verkar i ett anarkiskt system. Sålunda kan kartellerna förstås som stater och därigenom kan vi applicera neorealism. Därifrån kommer vi studera Cali- och Medellinkartellens ageranden under 1980-1996 i ljus av centrala neorealistiska begrepp som anarkisk system, säkerhet, maktbalans, polaritet, nyttomaximering och rationalitet. Med "agerande" eller "handlingar" syftar vi på när kartellerna attackerar eller samarbetar med varandra eller andra väpnade grupper. Vår förhoppning är att det ska ge nya insikter i varför de agerat som de gjort. För att nyansera analysen ytterligare kommer offensiv och defensiv realism användas för att öka förståelsen för när kartellerna väljer att samarbeta med eller attackera varandra och andra grupper.

3.4 Validitet/felkällor

Det kanske mest uppenbara validitetsproblemet är att vi tillämpar en teori om stater, neorealism, på icke-statliga aktörer. Speciellt eftersom det utgör utgångspunkten för uppsatsen. Således är det extra viktigt för oss att kunna argumentera för att Colombia var anarkiskt under tidsperioden och att kartellerna var tillräckligt starka militärt, ekonomiskt och materiellt för att kunna räknas som aktörer som inte underordnade av statens våldsmonopol.

Ett annat validitetsproblem kan vara att vårt empiriska material inte tar hänsyn till alla viktiga händelser och samhällsfenomen i Colombia 1980-1996, eftersom dessa inte kan förstås utifrån neorealism. Detta behöver dock inte vara ett problem, eftersom vi inte påstår att neorealism är den enda förklaringen för de colombianska kartellernas agerande. Vi menar istället att neorealism endast är ett sätt att förstå sig på kartellerna under textens specifika tidsram.

Vidare kan det ses som ett tänkbart problem att vi använder oss av ett nyhetsreportage publicerat 10-15 år efter händelseförloppet. Detta eftersom det är en journalistisk text samt att en längre tid förefallit sedan händelseförloppet, vilket minskar validiteten. Just därför kommer

denna text enbart användas i kompletterande syfte, med andra ord bidra med mindre empiriska fakta som inte finns i de vetenskapliga tidskrifterna vi använt.

Sammantaget bedömer vi dock att vi har hög validitet eftersom vi har många olika källor. Källorna är dessutom oberoende av varandra, är från både den studerade tidsperioden och senare år samt primärt hämtade från vetenskapliga skrifter.

4. Resultat och Analys

I detta kapitel kommer vi utifrån neorealism, samt dess avgreningar defensiv och offensiv realism, att först analysera huruvida Colombia kan förstås som ett anarkiskt system. Därefter kommer vi utifrån teorierna att analysera orsaker till varför Cali- och Medellinkartellen valde att attackera eller samarbeta med varandra och andra väpnade aktörer.

4.1. Colombia som anarkiskt system och kartellernas makt

En stats våldsmonopol är grunden till att stater kan kontrollera sitt territorium och därmed motverka anarki (Kaldor 2012, 15). Colombias svårighet att upprätthålla ett våldsmonopol sedan 1948, när det 10 år långa inbördeskriget La Violencia bröt ut, kan därför utifrån neorealism användas till att argumentera för att Colombia är anarkiskt. Bristen på våldsmonopol kan härledas till att lösningen på La Violencia skadade statens legitimitet hos stora delar av befolkningen under 1900-talets senare hälft. Legitimitetskrisen resulterade i att väpnade aktörer, som paramilitära- och gerillagrupper, växte fram för att fylla de uppgifter befolkningen ansåg staten misslyckats med (Holmes et.al 2006: 162-163). Under 80- och 90-talet kontrollerades därför stora områden på landsbygden av gerillan och paramilitära grupper, inte colombianska staten (Chernick 1998: 29).

De paramilitära grupperna och gerillan förenades i idén om att staten var oförmögen att skydda sina medborgare, vilket gjorde de båda aktörerna legitima och deras metoder nödvändiga (Linton 2010: 81). Dessa grupper utförde då traditionella lokala statliga uppgifter såsom att upprätthålla våldsmonopol, byråkrati, samt lagar och regler (Chernick 1998: 29). I många av Colombias regioner var statens kontroll och legitimitet så låg att fred endast upprätthölls så länge en specifik väpnad grupp kontrollerade området (Linton 2010: 42). Med andra ord hade inte staten tillräckligt med våldsmonopol för att kunna återta makt och skapa stabilitet i vissa områden (Chernick 1998: 29). På grund av att staten i stora delar av Colombia inte lyckades utöva sitt

våldsmonopol eller kontroll av andra centrala statliga uppgifter, kan man därför argumentera för att Colombia var anarkist. Anarkiskt eftersom det kan sägas att colombianska staten, utifrån neorealism, misslyckades i att vara en auktoritet som kunde hantera dispyter och hindra våldsanvändning, vilket kan liknas med avsaknaden av en global suverän i det internationella systemet (Hall 2014: 53; Levy & Thompson 2012: 29; Waltz 1988: 618). Relationen mellan staten och väpnade grupperna kan därför hävdas karaktäriseras som en relation likt den mellan rivaliserande stater i ett anarkiskt system.

Dessa problem med statens frånvaro och väpnade gruppers kontroll kan sägas ha gett upphov till en omfattande kokainproduktion i landet, vilket i sin tur har underminerat den colombianska statens våldsmonopol ytterligare. Storskalig kokainproduktion möjliggjordes i djungeln där staten hade låg eller ingen kontroll (Skaperdas 2001: 180). På grund av statens frånvaro kan anarkin i ljus av neorealism därför vara förklaringen till varför Cali- och Medellinkartellens kunde bygga upp sina kokainimperium. Själva kokainproduktionen tog fart i början på 80-talet och 1989-1990 hade 70% av världens kokain Colombia som tillverkningsplats. Det gjorde Colombia till världens största exportör av kokain och Cali- och Medellinkartellen stod för 80% av landets kokaintillverkning. 1991 beräknades grupperna tjäna totalt cirka 8 miljarder dollar per år och var ökända för sin omfattande våldsanvändning. I gruppernas vapenarsenal fanns automatvapen, granater, mark-missiler och luftvärnsrobotar (Lee 1991: 4-6). I jämförelse hade den Colombianska staten år 1990 cirka 700 miljoner dollar i statsbudget (Lozana 2000, 12), samma år var budgeten för militär och polis cirka 113 miljoner dollar (Chalk & Rabasa 2001, 105). Eftersom makt enligt neorealism är en stats ekonomiska, materiella och militära kapacitet relativt till andra stater (Waltz 1959: 160), går det utifrån kartellernas ovan nämnda inkomster, marktillgångar och vapenarsenaler relativt till staten att dra slutsatsen att kartellerna var tillräckligt starka för att staten inte skulle kunna underordna dem sitt våldsmonopol.

Till följd av den omfattande kokainproduktionen och den relativa makten gentemot staten blev kartellerna den största gruppen landägare i Colombia under 1980-talet (Chernick 1998: 30) och en viktig arbetsgivare i landet. Detta möjliggjorde för olika gerilla- och paramilitär grupper, som också var lokaliserade i djungeln, att etablera sig som en naturlig auktoritet genom att ge skydd åt det nya jobben på kokainodlingarna (Linton 2010: 75) och förflytta lokala bönder utan att staten kunde stoppa dem (Chernick 1998: 30). De nya colombianska kokainodlarna stod samtidigt utanför lagen och betalade inte heller skatt till staten, utan till gerillan för skydd

(Linton 2010: 79). Utifrån neorealismens fokus på att relativa fördelar mellan aktörer i anarkiska system dikterar relationen mellan aktörer (Waltz 1959: 160) kan man i ljus av gerilla- och paramilitära grupper framväxt som auktoriteter, oförmågan att stoppa våldsanvändning, minskade skatteintäkter till staten och kartellernas växande territorium hävda att statens suveränitet försvagades ytterligare.

1980-1996 var Cali- och Medellinkartellens kokainverksamhet så omfattande att den Colombianska staten riskerade att falla (Bonner 2010: 42). Detta kan argumenteras för att vara ännu en indikation på hur kartellerna verkade i ett anarkiskt system utan en suverän (Hall 2014: 53; Levy & Thompson 2012: 29; Waltz 1988: 618), snarare än inom en stat med ett våldsmonopol. Kartellerna gjorde systemet mer anarkiskt eftersom både Cali och Medellin var sofistikerade karteller vars primära mål var att tjäna pengar på sin drogförsäljning och som därför agerade för att underminera den colombianska statens sociala, ekonomiska och politiska system. Kartellerna ägnade sig åt korruption samt manipulering av ekonomiska och politiska system, vilket underminerade statsuveränitet genom att normalisera våld samt legitimera korruption (Bunker & Sullivan 2002: 40, 41). Finansiellt stöd och mutor till politiker, militärer och poliser användes i syfte att köpa sig fria från lagen. De som inte lät sig köpas riskerade dödshot, kidnappningar, bombdåd eller mord. Metoderna var framgångsrika för kartellerna, eftersom deras våldsanvändning och finansiella muskler gav de möjlighet att utöva påtryckningar och ta kontroll över politiska institutioner och ekonomisk infrastruktur (Boyce & Florez 1990: 81, 84-85). Colombia var därför ett av världens mest korrupta länder enligt Transparency International (Pardo 2000: 67), något som kan förklara varför Colombia, trots ett av världens mest utvecklade legala system, klarade upp mindre än 70% av landets brott. Den ouppklarade brottsstatistiken var ytterligare ett tecken på att de verkade i ett anarkiskt system, eftersom kartellerna var tillräckligt starka för att staten inte skulle kunna underordna dem sitt våldsmonopol genom att lösa kartell-relaterade brott. På subnationell nivå ledde den ovan nämnda politiska korruptionen till minskad allmän säkerhet, exempelvis att civila placerades i en miljö av gängrelaterat våld vilket slutligen resulterade i "failed communities", början till "failed states" (Bunker & Sullivan 2002: 41-42). Colombia var, till följd av kartellernas ageranden, även på väg att bli en "failed state" på grund av landets ökning av politiskt våld, kriminalitet och en ovanligt hög mordfrekvens: 80 per 100,000 invånare (Bonner 2010: 42).

Medellinkartellen har kallats för en aggressiv utmanare till Colombias suveränitet på grund av dess benägenhet till våld, icke- kompromissande natur och vilja att direkt utmana statens våldsmonopol (Bunker & Sullivan 2002: 42). Exempelvis finansierade Medellinkartellen ett tillägg i den colombianska konstitutionen, utförde bombdåd i myndighetsbyggnader (Pardo 2000: 67) samt beordrade framgångsrika mordförsök på en justitieminister och på presidentkandidaten Luis Galan (Lee 1991, 10). Allt detta för att staten skulle erkänna Medellinkartellen som en jämlik auktoritet. Sålunda kan det sägas att Colombia hamnade i ett "predatory" tillstånd, präglad av terrorhandlingar som hade syftet att konfrontera regeringen för att nå vissa mål från kartellerna (Bibes 2001: 249, 251). Calikartellen var däremot mindre benägen till våld än Medellinkartellen. Calikartellens metod handlade om att köpa mäktiga människor och maktpositioner, vilket dock kan sägas vara ännu värre för den suveräna eftersom sådan korrupcion underminerar statliga institutioner (Bunker & Sullivan 2002: 44- 45). Detta kan ha resulterat i ett så kallat "parasitic" tillstånd där brottslighet via korrupcion infiltrerar viktiga delar av samhället och regeringen för att skydda sina intressen. Både "parasitic" och "predatory" tillstånd underminerar en stats lag och ordning (Bibes 2001: 250- 251), alltså statens våldsmonopol.

Utifrån Cali- och Medellinkartellens starka materiella, ekonomiska och militära kapacitet relativt till Colombianska staten, samt statens oförmåga att underordna kartellerna, och i vissa fall andra väpnade grupper, sitt våldsmonopol går det sammantaget att dra slutsatsen att Cali- och Medellinkartellerna kan karaktäriseras som stater i ett anarkiskt system. Vilket kan argumenteras för att vara utgångspunkten för att kartellernas agerande ska kunna förstås utifrån neorealism. Texten övergår nu till att utifrån neorealism, samt avgreningarna offensiv och defensiv realismen, analysera när karteller väljer att samarbeta med kontra attackera varandra eller andra väpnade aktörer.

4.2 Attacker och samarbeten

4.2.1 Initialt samarbete

Kokainmarknaden i Colombia under 80- och 90-talet, där Cali- och Medellinkartellen dominerade, bestod till en början inte av våldsamma attacker mellan de två kartellerna. Istället ingick kartellerna i ett avtal som dikterade att Medellinkartellens försäljningsområde var i Miami och rivalen Calikartellens var i New York. Eftersom karteller vill tjäna pengar och skydda sin

verksamhet kan det förklaras som rationellt för kartellerna att de ingick i ett temporärt avtal med en rival (Boyce & Florez 1990: 85). Detta är i linje med vad neorealism anser styra staters rationella beteende, alltså strävan efter säkerhet och nytto-maximering (Levy & Thompson 2012: 28), vilket kan ses ha styrt Cali- och Medellinkartellens beteende. Dock är neorealism skeptisk till avtal eller samarbeten, men menar att gemensam rädsla kan leda till allianser (Waltz 1959: 211). I detta fallet kan rädslan ha varit för den colombianska staten vilket kan ha gjort samarbetet, genom att dela upp marknaden, till ett mer rationellt beslut än att attackera varandra. Uppdelningen innebar nämligen stora inkomster för kartellerna och inga attacker initierades kartellerna emellan (Friman 2009: 286), vilket alltså ökade kartellernas makt och därigenom deras relativa säkerhet till staten. Uppdelningen präglades däremot av absoluta fördelar för kartellerna, något som går emot neorealismens tanke att samarbeten präglas av nollsummespel och relativa fördelar (Hall 2014: 56). Kartellernas samarbete kan därför ses ligga mer i linje med defensiv realism (Lande 2018: 174), eftersom det skedde i syfte att maktbalansera mot Colombianska state för att trygga sin egen säkerhet. Samarbetet mellan Cali och Medellin kan därför ses som rationellt trots att de uppnådde absoluta fördelar.

4.2.2 Medellinkartellen, staten och väpnade grupper

Medellinkartellen hade även andra intressanta interaktioner under 80-talet med staten och diverse väpnade grupper. 1981 formades exempelvis gruppen MAS för att försvara sig mot gerillagruppen M-19. MAS grundades av ledarna för Medellinkartellen: Escobar, Lehder, Gacha och Ochoa-bröderna, efter att Ochoa-brödernas syster kidnappats av M-19 (UCDP 2018). Totalt bestod MAS av 223 drogmugglare som förenades för att hämnas på M-19 (Human Rights Watch 1996: UCDP 2018). MAS var dock ingen försvarsorganisation utan en offensiv grupp, vilket kan förstås i linje med offensiv realism att aggressiv krigföring är den bästa strategin för att skaffa sig säkerhet (Levy & Thompson 2012: 35-36; Waltz 1959: 180). MAS offensiva strategi kan därför förstås som defensiv i syfte att stärka sin relativa makt och således sin säkerhet gentemot M-19 (Waltz 1959: 180). En offensiv metod MAS använde sig av var att finansiera paramilitära grupper till att försvara sig själva, sina tillgångar och för att krossa M-19 militärt (Fillipone 1994: 326). Detta samarbete kan ses i ljus av neorealismens syn på att samarbete sker efter rådande säkerhetsläge (Waltz 1959: 202), eftersom Medellinkartellen behövde samarbeta med paramilitära grupper samt andra drogmugglare, som mest troligen varit

och skulle bli konkurrenter inom droghandeln. Dessa interaktioner Medellinkartellen gör med väpnade grupper i form av MAS kan således förstås utifrån antagandet att kartellen verkade i ett anarkiskt system och därför, enligt neorealismen (Hall 2014: 54), måste anpassa sig till maktpolitikens principer, varav den viktigaste är att staten väger sina intressen och makt mot andra stater och anpassa sina aktioner efter det. Vidare var Medellinkartellen initiativtagaren till MAS och eftersom neorealismen proklamerar att mellanstatliga samarbeten brukar ske på stormakternas initiativ och efter deras intressen (Tallberg 2014: 210), går det att dra slutsatsen att samarbetet gav relativa fördelar till Medellinkartellen. Samarbetet kan således förstås som rationellt för Medellinkartellen vid tidpunkten.

Dishman (2001) menar dock att lite tyder på att karteller och gerilla är intresserade av samarbeten mellan varandra. Detta på grund av politiska skäl eftersom gerillagrupperna är drivna av revolution och uppfattar kriminella grupper som vinstsökande och giriga, vilket skadar gerillans sak (Ibid: 43, 49). Empiriska exempel från Colombia 1980-1996 visar däremot att karteller och gerillagrupper trots sina olika mål frekvent ingått i samarbeten. Kartellerna gömde sina kokainlabbs i djungeln, där staten hade lite kontroll, och gerillagrupper gav dem skydd (Pardo 2000: 70) i utbyte mot pengar, vilket indirekt innebar att gerillan finansierades av kartellerna (Bonner 2010: 42). Medellinkartellen använde också M-19 för att attackera högsta domstolen i Bogota. I detta fall sammanföll M-19-gerillan med Medellinkartellens intressen trots olika politiska ideal, eftersom Medellin ville förstöra bevis som fanns i byggnaden och gerillan ansåg att regeringen hade brutit eldupphöravtalet, varför de ockuperade högsta domstolen (Lee 1991: 7). Detta är i linje med neorealismen som menar att staters agerande beror på makt, säkerhet och nyttomaximering (Demker 2014: 354), inte politiska ideal. Gerillans och Medellinkartellens samarbete, som verkar lett till absoluta snarare än relativa fördelar, ska dock förstås i ljus av att aktörerna verkade i ett multipolärt system. Ett system där även Calikartellen, staten samt paramilitära grupper ingick, vilket utifrån neorealismen gör systemet osäkert och därför sätter press på stater att ta beslut som leder till absoluta fördelar om det är det mest rationella beslutet ur ett säkerhetsperspektiv (Waltz 1988: 621). Det ska dessutom sägas att när väl samarbeten mellan karteller och gerilla skett har dessa varit tillfälliga (Dishman 2001: 44) och endast när ena eller båda parterna ansett samarbete användbart (Filipone 1994, 225). En indikator på att samarbeten endast inträffat när det varit rationellt är att FARC under perioder

kunde samarbeta med karteller i södra delen av Colombia, medan de var i konflikt med karteller i den norra delen (Holmes et al. 2006: 167).

4.2.3 The Extraditables, Los Pepes, Cali- och Medellinkartellen

Startskottet på en annan interaktion var när Medellinkartellen 1984 bildade gruppen “The Extraditables (UCDP 2018) i syfte att med våldsamma medel försvara sig mot statens utlämning av Colombianska medborgare till USA (Boyce & Florez 1990: 84; Dishman 2001: 50). Bildandet av “The Extraditables” kan utifrån neorealism ses som en handling från Medellinkartellen för att medvetet starta krig mot staten (Hall 2014, 57; Levy & Thompson 2012: 28-29, 30; Waltz 1988: 619). Detta eftersom Medellinkartellen och colombianska staten hade olika intressen och för att slippa fängelse i USA ansåg Medellinkartellen att konflikt mot staten var gynnsamt för sina intressen. Speciellt med tanke på att utlämning har kallats “det enda som de Colombianska kartelledarna verkligen fruktade” (Bonner 2010: 45). Ingen utlämning hade dock skett vid tidpunkten av “The Extraditables” grundande (UCDP 2018). Det kan därför verka märkligt att gruppen gick till attack mot staten, med bombdåd och mordförsök på polis samt politiker (Boyce & Florez 1990: 81, 84), utan att veta om utlämning skulle påverka Medellinkartellens makt och säkerhet. Attacken kan dock i ljus av neorealism förstås som ett preventivt krig (Waltz 1959: 180), eftersom Medellinkartellen ansåg att staten hade hotfull intentioner och det var därför rationellt att slå ut statens offensiva kapacitet. Medellinkartellen kunde därigenom stärka sin egen relativa makt och således sin säkerhet genom “The Extraditables”.

“The Extraditables” försökte få till ett fredligt avtal med staten som innefattade att dess medlemmar skulle sluta med kokainsmuggling, kidnappningar, bombdåd och samtidigt avvärja sig i utbyte mot att den colombianska regeringen bröt utlämningsavtalet. Colombias president accepterade dock inte detta (Boyce & Florez 1990: 81). Anledningen till statens nekande kan härledas till den höga risken att stater luras och utnyttjas av andra stater i mellanstatliga samarbeten som utifrån neorealism finns (Bengtsson 2014: 281). Hotet mot Medellinkartellen fanns då kvar och kan i ljus av neorealism tänkas ha varit så stort att det kan förklara varför Medellinkartellen 1985 (Burbano & Walde 2007, 25) tog hjälp av sin tidigare fiende M-19. När M-19 utförde attacken på Colombias justitiedepartement för att förstöra utlämningsfilerna som fanns på Medellinkartellens medlemmar (Lee 1991, 7). Här kan neorealismens antagande att stater i multipolära system kan behöva samarbeta med en tidigare fiende för att hindra en tredje

part som blivit ett säkerhetshot (Waltz 1959: 202) återigen argumenteras för att vara behjälplig för att förstå varför två tidigare fiender, Medellinkartellen och M-19, valde att samarbeta för att attackera den gemensamma fienden staten.

När colombianska staten 1990 förkastar avtalet om utlämning blir det vapenvila, "The Extraditables" upphör och Escobar överlämnar sig frivilligt till statens myndigheter. Escobar lyckas dock fly från fängelset 1993 och fortsätter med sina terrorattentat (Burbano & Walde 2007: 26). En händelseutveckling som styrker tesen att "The Extraditables" bara kom till för att Medellinkartellen skulle försvara sig mot utlämningarna och att staten gjorde rätt i att inte lita på kartellens initiala avtalsförslag.

1993 växte en grupp fram som motreaktion till Medellinkartellens "The Extraditables". Gruppen kallade sig "Los Pepes" och fastställde att varje gång "The Extraditables" genomförde terrordåd skulle "Los Pepes" svara med samma kraft (CNN 2003). Gruppens ultimata mål var att döda Escobar och bestod av en pakt mellan polisen, affärsmän, Calikartellen och paramilitära grupper (Burbano & Wilde 2007: 26; Civico 2012: 84-85; McDermott 2012). Med "Los Pepes" kan vi för första gången se att våldsamma attacker bryter ut mellan kartellerna. Grundandet av "Los Pepes" kan förstås utifrån den defensiva realismens antagande att om en stat med betydande materiell makt bedöms ha aggressiva intentioner, i detta fallet "The Extraditables", så är det vanligaste svaret hos andra stater att bilda en allians med andra stater i syfte att balansera sin materiella och militära kapacitet mot hotet (Lande 2018: 174). "The Extraditables" kan i detta avseende förstås som en stat med hegemoniska ambitioner i det anarkiska Colombia och utifrån det kan man ur neorealism (Hall 2014: 59-60) härleda att polisen, Calikartellen, affärsmän och paramilitärer inom "Los Pepes" ansåg "The Extraditables" vara en fara för dem. "Los Pepes" kan därför ses som ett samarbete mellan ovan nämnda, tidigare konkurrerande, grupper på grund av en gemensam rädsla (Waltz 1959: 211) för "The Extraditables". Eftersom "Los Pepes" innefattade alla betydande väpnade grupper i Colombia utom Medellinkartellen resulterade bildandet av gruppen i att det anarkiska colombianska systemet gick ifrån multipolaritet till bipolaritet, innefattande "Los Pepes" och Medellinkartellen ("The Extraditables"), en vanlig reaktion på en stats försök att bli hegemon i ett anarkiskt system enligt neorealism (Hall 2014: 59-60).

"Los Pepes" brukade våld mot familjer och medarbetare till Medellinkartellens ledare. Gruppen tog i början av 1993 ansvar för omkring 40-50 mord. Denna typ av aggressivitet från

“Los Pepes” är utifrån offensiva realismen helt rationell. Detta eftersom aggressiviteten kan ses öka medlemmarnas relativa makt gentemot Medellinkartellen, vilket är den bästa strategin för stater att skaffa sig säkerhet enligt teorin (Levy & Thompson 2012: 35-36). Åtgärderna blev framgångsrika för “Los Pepes” även i praktiken, eftersom flera av Medellin-kartellens ledare och medarbetare mördades eller fruktade för sina liv, vilket försvagade kartellen och fick kvarvarande ledare att vända över sig till myndigheterna. I kölvattnet av attackerna mot Medellinkartellens medlemmar började regeringens tillvägagångssätt också ge resultat och lämnade ännu fler av kartellens medlemmar döda eller bakom galler. Attackerna slutade när högsta ledaren för Medellinkartellen, Pablo Escobar, dödats av colombiansk polis, vilket innebar slutet för Medellinkartellen (UCDP 2018).

Vad som är anmärkningsvärt med gruppen “Los Pepes” är att colombianska staten var involverad i gruppens aktioner. Egentligen fanns ingen officiell relation mellan “Los Pepes” och den colombianska regeringen, men enligt Toft (CNN 2003) som styrde Drug Enforcement Administration insatserna i Bogota fanns det i praktiken en relation. Anledningen tycks vara att myndigheterna var väldigt beroende av “Los Pepes” för att förgöra Medellinkartellen (Burbano & Wilde 2007: 26). Detta kan förstås i ljus av neorealismens syn på bi-och multipolaritet (Waltz 1988: 621). Colombia var ett multipolärt system, vilket gjorde systemet osäkert eftersom staten, “Los Pepes”, Medellinkartellen med flera blev tvungna att ta hänsyn till varandra, vilket försvårar rationella beslut. Utifrån neorealism (Waltz 1959: 202) behövde därför staten samarbeta med en fiende, “Los Pepes”, för att hindra den tredje makten, Medellinkartellen, som blivit ett säkerhetshot. Gemensam rädsla för en aktör är därför ännu en gång anledningen till allians (Ibid: 211). Allt ovan stärks ytterligare av att president Gaviria valde att inte åtala “Los Pepes” medlemmar efter att Medellinkartellen besegrats (Civico 2012: 85-86).

Att Calikartellen gav sig in i ett krig mot Medellinkartellen, via “Los Pepes”, anses vara grundat i ekonomisk konkurrens. En överproduktion på kokain gjorde att priser under 80-talet föll med 70-80 % i USA, kartellernas viktigaste marknad, vilket triggade en ökad konkurrens och ledde till att Medellinkartellen började ta sig in på Calikartellens försäljningsområden (Lee 1991: 10). Medellinkartellens expansionsförsök på Calikartellens försäljningsområde och den troliga anledningen till Calikartellens attack på Medellinkartellen för att försvara sin inkomst samt vinna större marknadsandelar kan förstås utifrån den neorealistiska tanken att stater agerar för att maximera sin ekonomiska styrka. Hotas en stats ekonomiska välstånd, i detta fall både Cali- och

Medellinkartellens, kan det föranleda en militär aktion (Bengtsson 2014: 281) vilket likväl skedde. Vidare kan förklaringen utvecklas utifrån den offensiva realismens utgångspunkt i att stater är aggressiva mot andra stater (Levy & Thompson 2012: 35). Genom den utgångspunkten kan man se att Medellinkartellen var aggressiv i sina handlingar mot Calikartellen på grund av det anarkiska systemet i Colombia, svårigheten att avgöra Calis intentioner och konkurrensen mellan kartellerna. En annan förklaring till kriget mellan kartellerna är en försämrad relation efter att Medellin anklagat Cali för att ha försökt döda Escobar med en bomb och gett myndigheterna information som resulterade i hans högra hand Gachas död (Boyce & Florez 1990: 84). Medellinkartellen visste inte om Calikartellen låg bakom händelserna, men det anarkiska systemet leder i ljus av neorealismen (Waltz 1988: 619) till att relationen mellan kartellerna blev spända och aktörerna var misstänksamma samt fientliga även om Calikartellen inte var skyldig.

Calis deltagande i "Los Pepes" mot Medellinkartellen kan sägas stämma in på idén att våld mellan kriminella grupper i regel sker frekvent under dispyter av kontroll över lukrativa distributionsnätverk (Friman 2009: 286-287). Konflikten mellan Cali- och Medellinkartellen om marknadsdominans ligger helt i linje med neorealismens syn på stater som nyttomaximerande aktörer (Waltz 1959: 160). Det blir tydligt att Calikartellen agerade rationellt, eftersom Calikartellens attacker mot Medellinkartellen under 1990-talet tillät Cali att expandera sitt imperium i det vakuum som uppstod när Medellin besegrades. Vidare förändrades maktbalansen i det anarkiska systemet när Medellinkartellen besegrades. Staten fick då en fiende mindre att ta hänsyn till och kunde nu rikta allt fokus mot Calikartellen (Friman 2009: 286-287; UCDP 2018). Resultatet blev att Calikartellen besegrades av staten 1996. Cali- och Medellinkartellens konflikt för att nyttomaximera och stärka sin respektive makt slutade alltså med båda gruppernas undergång. Med tanke på gruppernas stora inkomster på 80-talet kan det tyckas som ett märkligt agerande av dem, men i linje med neorealismen utgångspunkt i att materiella resurser mäts relativt mellan stater och inte absolut (Waltz 1959: 160) kan dock kartellernas agerande förstås som både rationellt och troligt. Neorealism förgrundsfigur Waltz (Ibid: 191-192) säger nämligen att två stater kan ta varsitt rationellt beslut att starta en konflikt mellan varandra för att stärka sina relativa ekonomiska tillgångar, som sedan slutar i att båda staterna drabbas av betydande ekonomiska förluster. Exakt vad som kan argumenteras för ha skett mellan Cali- och

Medellinkartellen när kartellerna initierade en konflikt för att vinna relativa marknadsandelar som slutade i att båda grupperna besegrades.

5. Slutdiskussion

Syftet med vår uppsats var att undersöka hur Cali- och Medellinkartellernas handlingar 1980-1996 kan förstås utifrån neorealismens teorier om hur stater interagerar sinsemellan. Vi valde därför frågeställningen: hur kan man förstå Cali- och Medellinkartellens handlingar 1980-1996 talet utifrån neorealism? Vårt resultat har visat att Colombia under 1980-1996 kan förstås som ett anarkiskt system utifrån neorealism, på grund av statens svårigheter att upprätthålla ett våldsmonopol. Vi kom därför fram till att Cali- och Medellinkartellen 1980-1996, utifrån neorealism, kan förstås som statliga aktörer i ett anarkiskt Colombia utan en tydlig suverän som kunde hantera dispyter och hindra våldsanvändning. Analysen har med utgångspunkt i anarkin även kunnat visa att kartellernas val att attackera eller samarbeta med varandra, staten och andra väpnade grupper kan förstås i ljus av en annan av neorealismens utgångspunkter: att alla aktörer är rationella. Detta kan vidareutvecklas utifrån neorealism, samt dess avgreningar defensiv och offensiv realism, till att alla samarbeten är rationella eftersom de kan kopplas till nyttomaximering, gemensamma intressen och maktbalansering mot ett gemensamt hot. Likväl har attacker kunnat förstås genom neorealismens säkerhetssyn eftersom kartellerna bedöms vara nyttomaximerande aktörer som vill stärka sin inkomst, sin relativa makt samt försvara sig gentemot andra aktörer för att uppnå ökad säkerhet.

En möjlig kritik mot vår studie skulle vara att vi har använt oss av en mellanstatlig och statscentrisk teori på inomstatliga fenomen och grupper. Med andra ord är det möjligt att neorealism inte är utformad för att på ett effektivt sätt kunna analysera inomstatliga fenomen. Vi menar dock att vår studie om Colombianska drogkarteller har visat att neorealism kan tillämpas på mer än statliga aktörer och mellanstatliga relationer. Genom att tillämpa neorealismens utgångspunkter angående det anarkiska systemet som anledningen till staters handlingar, anser vi att vi har visat på att inomstatliga aktörer likaså kan förstås utifrån neorealismens statscentriska syn ifall systemet som grupperna verkar inom kan förstås som anarkiskt. Med tanke på att det finns länder, speciellt länder i inbördeskrig, som kan beskrivas som anarkiska, kan det tänkas vara användbart att börja använda neorealism som analysverktyg även i dessa fall.

Vi anser att vårt resultat är i linje med annan forskning som har gjorts angående drogkarteller i Colombia samt den Colombianska staten. Dessa studier (Friman 2009; Boyce & Florez 1990; Filipone 1994) tillämpar förvisso inte neorealism, men deras syn på kartellerna som rationella och nyttomaximerande överensstämmer med vår analys. Studier om den Colombianska staten under 1980-1996 (Holmes et.al 2006; Chernick 1998; Skaperdas 2001) överensstämmer även med våra resultat om att staten hade problem med att etablera ett våldsmonopol, vilket gav kartellerna spelrum att etablera sig som kraftfulla aktörer jämte staten.

Det ska sägas att vårt val att se drogkartellerna och Colombia i ljus av neorealism inte är en exklusiv förklaring på ovan nämnda ting, utan endast en förståelse av tingen utifrån neorealism, som är ett av många analytiska ramverk. Hade vi exempelvis istället valt att analysera kartellernas interaktioner utifrån liberalism skulle resultatet kunnat vara att kartellernas samarbeten primärt drevs av absoluta fördelar (Ericson 2014: 73). Absoluta fördelar hade vi kunnat lyfta fram utifrån att aktörerna var interdependenta av varandra för att, i exempelvis samarbetet mellan "Los Pepes" och staten, kunna besegra Medellinkartellen och återställa fred. I analysen argumenterade vi istället utifrån neorealism för att samarbetet präglades av ett säkerhetshot för "Los Pepes" och staten som ledde till maktbalansering, eftersom vi ansåg att samarbetet kunde förstås utifrån att gruppen formerades av tidigare konkurrerande grupper på grund av en gemensam rädsla (Waltz 1959: 211) mot "The Extraditables". Vidare präglas samarbete i ljus av liberalism av fredsskapande och interdependens mellan stater (Ericson 2014: 72-73), vilket vi anser inte ger förståelse för kartellernas val att attackera varandra för att uppnå ett marknadsmonopol när de potentiellt kunnat samarbeta för att skapa absoluta fördelar. Vidare så kan man utifrån liberalism argumentera för samarbeten är önskvärt eftersom det skapar ett stabilt och fredligt internationellt system (Ericson 2014: 72-73). Vore detta sant i fallet av kartellerna anser vi att kartellerna skulle haft konstanta samarbeten, vilket vår empiri inte visar på då samarbetena endast varit tillfälliga och korta. Vi anser därför att neorealism var ett mer hjälpsamt teoretiskt ramverk eftersom teorin poängterar att samarbeten är korta och endast sker mot gemensamma säkerhetshot (Waltz 1959: 202). Hade vi använt liberalism hade resultatet också blivit annorlunda eftersom liberalism skiljer sig åt från neorealism genom att fokusera på inomstatliga kontexter (Ericson 2014: 75) och inte bara på systemnivån. Då hade vi möjligen fått fram en förståelse för kartellernas agerande utifrån ett aktörsperspektiv. Med det sagt kan vi landa i slutsatsen att utifrån det empiriska material vi använt kan man få en bättre förståelse för

kartellernas agerande genom att använda neorealism istället för liberalism, men att förståelse för kartellernas attacker och samarbeten kan hämtas från andra teorier, exempelvis liberalism, om samma händelser analyseras utifrån annat material.

Sammantaget finner vi att man kan nå en god förståelse för Cali- och Medellinkartellernas agerande med varandra, staten och andra väpnade grupper utifrån neorealism samt dess avgreningar offensiv och defensiv realism. Vi menar därför att neorealism tillämpat på inomstatliga aktörer kan ge nya samt hjälpsamma förståelser för kriminella grupper, så som karteller, och är därför en teori som har potential till att utvecklas för att användas på nya områden.

6. Litteraturförteckning

1. Bengtsson, Rikard. 2014. "Internationell politisk ekonomi" i Gustavsson, Jakob – Tallberg; Jonas (red.). *Internationella Relationer* (3:e upplagan). Lund: Studentlitteratur, 279-295.
2. Bibes, Patricia. 2001. "Transnational organized crime and terrorism". *Journal of contemporary criminal justice*. 17:3, 243-258.
3. Bonner, Robert C. 2010. "The New Cocaine Cowboys". *Foreign Affairs*. 89:4, 35-47.
4. Boyce, Bernadette - Florez, Carl P. 1990. "Colombian Organized Crime". *13 Police Stud.: Int'l Rev. Police Dev.* 81-88.
5. Bunker, Robert J. - John P. Sullivan. 2002. "Drug Cartels, Street Gangs, and Warlords". *Small Wars and Insurgencies*. 13:2, 40-53.
6. Burbano, Carmen - Erna von der Walde. 2001. "Violence in Colombia: A Timeline". *NACLA Report on the Americas*, 35:1, 24-27.
7. Chalk, Peter - Angel Rabasa. 2001. *Colombian Labyrinth*. Kalifornien: Rand Corporation.
8. Chernick, Marc W. 1998. "The paramilitarization of the war in Colombia". *NACLA Report on the Americas*. 31:5, 28-33.
9. Civico, Aldo. 2012. "We are Illegal, but not Illegitimate. Modes of Policing in Medellin, Colombia". *Political and Legal Anthropology Review*. 35:1, 77-93.
10. CNN. 2003. *Killing Pablo*. CNN.
<http://transcripts.cnn.com/TRANSCRIPTS/0305/25/cp.00.html> (Hämtad 2018-12-12).
11. Demker, Marie. 2014. "Mänskliga rättigheter" i Gustavsson, Jakob – Tallberg; Jonas (red.). *Internationella Relationer* (3:e upplagan). Lund: Studentlitteratur, 347-364.
12. Dishman, Chris. 2001. "Terrorism, Crime, and Transformation". *Studies in Conflict and Terrorism*. 24:1, 43-58.
13. Ericson, Magnus. 2014. Liberalism. I Gustavsson, Jakob – Tallberg; Jonas (red.). *Internationella Relationer* (3:e upplagan). Lund: Studentlitteratur. 67-81.
14. Esaiasson, Peter - Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Ann Towns, Lena Wängnerud. 2017, 5 uppl. *Metodpraktikan : konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm : Wolters Kluwer.

15. Fillipone, Robert. 1994. "The Medellin cartel: Why we can't win the drug war". *Studies in conflict and terrorism*. 17, 323-344.
16. Friman, Richard. 2009. "Drug markets and the selective use of violence". *Criminal law Soc Change*. 52: 285, 285-295.
17. George, Alexander L - Andrew Bennett. 2005. *Case studies and theory development in the social sciences*. Massachusetts: MIT Press.
18. Hall, Martin. 2014. "Realism" i Gustavsson, Jakob – Tallberg; Jonas (red.), 2014. *Internationella Relationer* (3:e upplagan). Lund: Studentlitteratur, 53-65.
19. Holmes, Jennifer S - Sheila Amin Gutierrez de Pifieres - Kevin M. Curtin 2006 "Drugs, Violence, and Development in Colombia: A Department-Level Analysis". *Latin American Politics and Society*. 48:3, 157-184.
20. Human Rights Watch. 1996. *Colombia's killer networks*. New York: Human Rights Watch. E-bok
21. Kaldor, Mary. 2012. *New and Old Wars*. 3. uppl. Cambridge: Polity Press.
22. Lande, Eivind. 2018. "Between Offensive and Defensive Realism - The Japanese Abe Government's Security Policy toward China". *Asian Security*. 14:2, 172-192.
23. Lee III, Rensselaer W. 1991. "Colombia's cocaine syndicates". *Crime, Law & Social Change*. 16:1, 3-39.
24. Levy, Jack S. – William R. Thompson. 2010. *Causes of War*. Oxford: Wiley-Blackwell Publishing.
25. Linton, Magnus. 2010. *Cocaina: en bok om dom som gör det*. Stockholm: Bokförlaget Atlas.
26. Lozana, Ignacio E. 2000. "Colombias's Public Finance in the 1990s: a Decade of Reforms, Fisical Imbalance, and Debt". *Banco de la República*. 28:10, 1-26
27. McDermott, Jeremy. 2013. 20 Years After Pablo: The Evolution of Colombia's Drug Trade. *InSight Crime*. 3 december. <https://www.insightcrime.org/news/analysis/20-years-after-pablo-the-evolution-of-colombias-drug-trade/> (Hämtad 2018-12-12).
28. Pardo, Rafael. "Colombia's Two-Front War". *Foreign Affairs*. 79:4, 64-73.
29. Skaperdas, Stergios. 2001. "The political economy of organized crime: providing protection when the state does not". *Economics of governance*. 2:3, 173-202.

30. Tallberg, Jonas. 2014. "Internationellt samarbete" i Gustavsson, Jakob – Tallberg; Jonas (red.), 2014. *Internationella Relationer* (3:e upplagan). Lund: Studentlitteratur, 199-217.
31. UCDP- Uppsala Conflict Data Program, 2018. *Cali Cartel*. (Elektronisk)
<http://ucdp.uu.se/#actor/810> Hämtdatum: 2018-12-12.
32. UCDP- Uppsala Conflict Data Program, 2018. *Cali Cartel- Medellin Cartel*.
(Elektronisk) <http://ucdp.uu.se/#nonstate/5339> Hämtdatum: 2018-12-12.
33. UCDP- Uppsala Conflict Data Program, 2018. *Medellin Cartel*. (Elektronisk)
<http://ucdp.uu.se/#actor/774> Hämtdatum: 2018-12-12.
34. UCDP- Uppsala Conflict Data Program, 2018. *Medellin Cartel- PEPES*. (Elektronisk)
<http://ucdp.uu.se/#nonstate/5340> Hämtdatum: 2018-12-12.
35. Waltz, Kenneth N. 1959. *Man, the State and War – a theoretical analysis*. New York: Columbia University Press.
36. Waltz, Kenneth N. 1988. "The origins of war in neorealist theory". *Journal of interdisciplinary history*. 18:4, 615-628.